

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОРТФЕЛЬ» ТА «ЛІЗИНГОВИЙ ПОРТФЕЛЬ»

У статті досліджено трактування поняття «інвестиційний портфель» та «лізинговий портфель» різними авторами. Визначено алгоритм формування інвестиційного портфеля та сформовано специфічні цілі інвестиційної політики, а також виділено специфічні характеристики лізингової діяльності з урахуванням інвестиційної природи лізингу. Доповнено визначення лізингового портфеля.

В статье исследованы трактования понятия «инвестиционный портфель» и «лизинговый портфель» разными авторами. Определен алгоритм формирования инвестиционного портфеля и сформированы специфические цели инвестиционной политики, а также выделены специфические характеристики лизинговой деятельности с учетом инвестиционной природы лизинга. Дополнено определения лизингового портфеля.

In the article investigational interpretation of concept «investment brief-case» and «leasing brief-case» by different authors. Certainly algorithm of forming an investment a brief-case and the specific aims of investment policy are formed, and also specific descriptions of leasing activity are selected taking into account investment nature of leasing. It is complemented determination leasing a brief-case.

Ключові слова: інвестиційна політика, інвестиційний портфель, лізинговий портфель, алгоритм, специфічні цілі.

Діяльність підприємства в ринкових умовах функціонування економіки багато в чому залежить від динамічності розвитку інвестиційних процесів та їх ефективності. Запровадженню інвестиційних процесів передують пошук вільних резервів, (як власних, так і залучених із зовнішніх джерел). Інвестиційні проекти задля полегшення їх керованості об'єднують у портфелі. Зокрема, для лізингової діяльності характерним є формування лізингового портфеля. В сучасних умовах функціонування економіки вагомим постає питання ефективного управління лізинговим портфелем компанії. Відповідно до цього виникає необхідність визначення та розуміння поняття «лізинговий портфель». Як альтернативу вбачаємо доцільним визначення «лізинговий портфель» розглядати через призму його інвестиційної природи.

Основи портфельної теорії інвестування були закладені Г.Марковіцем і його послідовниками [8]. Відповідно до основних положень даної теорії, оптимальний портфель забезпечує найбільшу доходність на одиницю ризику, або при заданій доходності оптимального портфеля йому відповідає найменший ризик, тобто модель Г.Марковіца пов'язує два фактори: доходність та ризик [2].

Праці більшості вчених: Ю.Боримського, П.Бідюка, А.Федорова [2], У.Шарпа [8], З.Боді [1], Б.Луціва [3], Д.Циганюка [7] об'єднує підхід до портфельної теорії у галузі управління інвестиційним портфелем.

На відміну від вищеперелічених науковців, В.Фридель [6], О.Васильчишин [6], О.Овсак [4] розглядають альтернативи застосування портфельної теорії у межах формування лізингового портфеля. На нашу думку, такий напрямок досліджень дає можливість окреслити місце лізингових портфелів у рамках

інвестиційної політики лізингових компаній.

Метою статті є дослідження існуючих наукових положень та пропозицій із питань визначення поняття «інвестиційний портфель» та «лізинговий портфель», визначення, на базі виявлених спільних характеристик, алгоритму формування інвестиційного портфеля та сформувати специфічні цілі інвестиційної політики. У підсумку дослідження вважаємо за доцільне уточнити визначення поняття «лізинговий портфель».

В умовах сучасного функціонування економіки лізинг став альтернативним інструментом інвестування в модернізацію основних засобів підприємств. За своєю суттю діяльність лізингових компаній базується на укладанні та обслуговуванні сукупності угод з лізингоодержувачами. Процес відбору сукупності договорів для обслуговування лізинговою компанією завершується формуванням лізингового портфеля. Лізинг можна розглядати як різновид інвестиційної діяльності з точки зору змісту інвестиційних відносин, які виникають у процесі укладання угоди, адже саме лізингова компанія виступає для лізингоодержувача інвестором, оскільки сплачує 100 відсотків суми вартості активу виробнику. Обидва види діяльності, лізингова та інвестиційна, передбачають формування пакетів договорів для подальшого їх обслуговування.

Різні автори дають досить схожі визначення поняття «інвестиційний портфель» та основними його характеристиками визначають показники ризиковості та прибутковості, оптимальне співвідношення яких дозволяє сформувати ефективний портфель.

У вузькому розумінні інвестиційний портфель можна охарактеризувати як сукупність фінансових активів різного виду, терміну дії та ступеня ліквідності, що належать одному інвестору та керуються як цілісна система.

У широкому розумінні інвестиційний портфель становить цілеспрямовано сформовану сукупність фінансових інструментів, що призначені для здійснення фінансового інвестування у відповідності до розробленої фінансової політики підприємства [5]. Оскільки для лізингових компаній фінансовим інструментом інвестування є угоди з лізингоодержувачами, то для них поняття «інвестиційний портфель» доцільно ототожнювати з поняттям «лізинговий портфель».

Сучасне інвестування безпосередньо пов'язане з формуванням інвестиційного портфеля. Більшість інвесторів для інвестування обирають не один фінансовий інструмент, а формують певну їх сукупність. Процес цілеспрямованого відбору сукупності фінансових інструментів – це формування інвестиційного портфеля (рис. 1).

Основна мета портфельного інвестування – поліпшити умови інвестування, надавши сукупності фінансових інструментів такі інвестиційні характеристики, що недосяжні з позиції окремо взятого фінансового інструмента, й можливі тільки при їхній комбінації. Таким чином, у процесі формування портфеля

ІНВЕСТИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ

досягається нова інвестиційна якість із заданими характеристиками, а портфель є тим інструментом, за допомогою якого інвестору забезпечується необхідна стійкість доходу при мінімальному ризику [3].

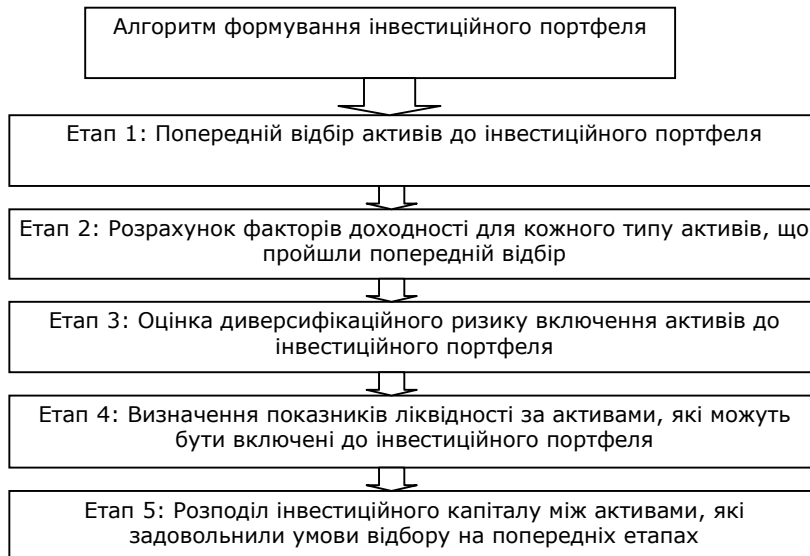

Рис. 1. Алгоритм формування інвестиційного портфеля

Залежно від спрямованості інвестиційної політики та особливостей організації інвестиційної діяльності підприємство може визначати систему специфічних цілей (рис. 2).

Рис. 2. Система специфічних цілей інвестиційної політики

Враховуючи пріоритетні цілі формування інвестиційного портфеля, необхідним вважається визначення відповідних нормативних показників, що виступають критеріями при формуванні структури вкладень інвестиційного портфеля. Залежно від визначених пріоритетів, граничними критеріями інвестор може визначити граничні значення приросту капітальної вартості, доходу, рівня припустимих інвестиційних ризиків, ліквідності. Водночас

інвестиційний портфель може формуватися із об'єктів з різними інвестиційними характеристиками, що дозволяє одержати позитивний економічний ефект при консолідації ризику по окремих об'єктах вкладень.

Більшість цілей інвестиційної політики поширюються на лізингову діяльність. Зокрема, пріоритетом у формуванні лізингового портфеля виступає можливий отримуваний дохід та оптимальний рівень ризику за укладеними угодами. Не менш важливим пріоритетом є забезпечення ліквідності лізингового портфеля, яке за потребою може здійснюватися шляхом переведення окремих складових дебіторської заборгованості в більш ліквідну форму. В свою чергу, реструктуризація лізингового портфеля має здійснюватись за критеріями ліквідності, рентабельності та урахування ризику [4], які є специфічними характеристиками даного виду діяльності та, на нашу думку, мають враховуватися при визначенні категорії «лізинговий портфель».

До трактування поняття «лізинговий портфель» автори підходять по-різному. Зокрема, на думку В. Фриделя та О. Васильчишина, у широкому розумінні лізинговий портфель – це загальна сума зобов'язань за лізинговим угодами, що не завершені на певну дату [6].

На думку О. Овсак, під лізинговим портфелем варто трактувати поточну суму зобов'язань лізингової компанії на кінець року відповідно до графіків лізингових платежів по незавершених впродовж року лізингових угодах, незалежно від фактичної оплати [4].

З погляду на специфіку лізингової діяльності та її ризиковість вважаємо за доцільне уточнити поняття «лізинговий портфель». Таким чином, під лізинговим портфелем ми пропонуємо трактувати суму зобов'язань за укладеними з лізингоодержувачами та діючими на певну дату угодами, диверсифікованими за різними галузями або сконцентрованими в одній галузі залежно від рівня спеціалізації лізингової компанії.

Дане визначення певною мірою є доповненням визначення інвестиційного портфеля специфічними ознаками, тобто враховує інвестиційну природу та ризиковість лізингової діяльності. Перспективним напрямом досліджень у даному напрямку вбачаємо порівняння двох вищезгаданих типів портфелів та визначення їх місця в теорії портфельного інвестування.

Список використаних джерел:

1. Боди З. Принципы инвестиций. / Боди З., Кейн А., Маркус А. Дж. — М. : СПб.; К., 2004. — 982 с.
2. Боримський Ю. С. Алгоритм формування інвестиційного портфеля та визначення часток активів в інвестиційному капіталі / Ю. С. Боримський, П. І. Бідюк, А. В. Федоров / Наукові вісті Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». — 2009. — №3. — С. 5 — 10.
3. Луців Б. Л. Інвестиційний банківський портфель / Б. Л. Луців. — К. : Лібра, 2002. — 192 с.
4. Овсак О. П. Фінансова стабілізація лізингової компанії як основа її антикризового розвитку [Електронний ресурс] / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. — Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
5. Рогальська Н. Г. Інвестиційний менеджмент : Опорний конспект лекцій для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності. – Херсон: Фінанси — 2006. — 176 с.

6. Фридель В. Аналіз сучасного стану функціонування лізингового ринку України / В. Фридель, О. Васильчишин // Наука молода, 2008. — № 10. — С. 122 — 127.
7. Циганюк Д. Л. Портфельне інвестування на українському фондовому ринку [Електронний ресурс] / Наукова бібліотека Української академії банківської справи Національного банку України. — Режим доступу : <http://www.lib.academy.sumy.ua>.
8. Шарп У. Ф. Инвестиции Шарп У. Ф., Александер Г. Дж., Бейли Дж. В. — М. : ИНФРА – М., 1999. — 1028 с.